

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

РАЗРЕД: **ТРЕЋИ** (прва година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **2**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **72**

НИВО ПОСТИГНУЋА: **почетни**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Подстицање интересовања, охрабривање ученика и јачање мотивисаност за учење страног језика, користећи се достигнутим развојним нивоима у знањима и способностима за учење, могућностима корелације са другим предметима у овом разреду.
- Упознавање ученика са основним језичким структурама енглеског језика (ријеч, фраза и краћа реченица) и правилима његове употребе, поштујући могућности ове узрасне доби, и рјечником неопходним за свакодневне животне ситуације
- Покретање развоја језичких компетенција, посебно комуникацијских способности ученика, као основног, незамјењивог аспекта учења језика,
- Утицај на боље упознавање сопствене културне баштине, како би могли боље да је цијене, разумију и поштују друге културе;
- Омогућавање континуитета и повезаности учења језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe,
- Развијање способност критичког размишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способност да пажљиво слушају и цијене мишљење других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити језик и проширивати свој вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и разликама између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру датих тема;
- навикавати да се учтиво понашају у комуникацији са припадницима културе о којој уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, на оно што саговорнике интересује, итд;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи, итд.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода;
- користе информационе технологије код учења језика;
- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења.

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
Породица	Вокабулар - ученици ће учити <u>само основни</u> вокабулар који се односи на задане теме • Поздрављање (нпр. <i>Hello, Hi, Good morning</i>);

Кућа, дом	• Представљање (нпр. <i>I am ... This is ... My name is ...</i>, итд. <i>What's this? Who's this? What's your name? Is it a ...? Yes/No ...</i>, <i>That's right. It's a ...</i>);
Свакодневни живот	• Описивање (нпр. <i>It's big/small. What colour is ..? What's your favourite colour? Red, green, yellow, orange, pink, blue</i>, итд. <i>How old are you? I'm eight.</i>); • Одређивање мјеста и положаја (нпр. <i>Where's ..? Here. There. He/She's in the .. Where are you? I'm...</i>);
На сеоском имању	• Позивање (нпр. <i>Let's ... . Yes, let's. Sorry, I can't</i>); • Чланови уже породице (нпр. <i>mother, father, brother</i>);
Школа	• Расположења (нпр. <i>happy, sad</i>); • Просторије у кући и намјештај (нпр. <i>kitchen, sitting-room/living room, window, armchair</i>);
Слободно вријеме	• Сеоско имање или двориште (нпр. <i>dog, cat, pig, cow, horse, bird, tree</i>); • Школа (нпр. <i>teacher, pupils, school things, draw, cut out, put, listen, school furniture</i>); • Свакодневни живот, учестале активности (нпр. <i>sleep, get up, wash</i>), clothes (нпр. <i>pujamas, jeans, shoes, raincoat, jacket</i>), food (нпр. <i>bread, butter, sandwich, orange juice, milk</i>), toys (нпр. <i>doll, car, boat, ball, puzzle</i>), actions (нпр. <i>eat, drink, talk, give, take, push, pull, cry</i>); • Вријеме (нпр. <i>What's the time? It's ... o'clock</i>).

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичким структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће слушати изговорени текст и реаговати: • невербално - бојењем наведених предмета и ликова наведеним бојама; - лијепљењем слика, слагањем слика логичким редослиједом; - спајањем слика са дијеловима пјесмице; - подвлачењем и бројањем илустрација које се односе на ријечи које су ученици чули; - показивањем илустрација које се односе на ријечи које су ученици чули; - реаговањем на упутства наставника или која чују на аудио снимку имитирањем, мимиком, гестикулацијом, опонашањем гласова, звукова,	Ученици ће користити (али неће учити о томе): Именице - једнина и множина, - присвојни генитив, нпр: <i>Mary's house</i>; Замјенице - личне, - показне (нпр. <i>this, that</i>) - упитне (нпр. <i>who, what</i>) Детерминаторе - чланове (нпр. <i>a/an, the</i>) Придјеве - присвојне придјеве (нпр. <i>my, his</i>) - упитне придјеве (нпр. <i>what (colour)</i>); - описне придјеве (нпр. <i>good,</i>	Корелација са предметима који се изучавају у првој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања енглеског језика.

• вербално - понављањем ријечи које је изговорио наставник или које су чули на аудио снимку; - давањем кратких одговора на наставникова питања или питања која су чули на аудио снимку; - рецитовањем и/или пјевањем. ПРОДУКЦИЈА ГОВОР Ученици ће: - понављати ријечи наставника или ријечи које су чули на аудио снимку; - учествовати у разговору (нпр. са друговима из одјељења, наставником); - играти улоге, глумити или изводити добро познату причу или бајку; - рецитовати, пјевати и играти језичке игрице; - давати упутства и наредбе; - рећи на енглеском језику шта знају да ураде. Ученици ће моћи/знати: - поздравити се с неким; - представити себе или друге; - препознати људе и предмете; - описати људе и предмете, број и боје предмета, ограничен број расположења; - лоцирати људе и предмете; - рећи колико је сати (пуни сати); - изразити свој став/мишљење, способност да нешто ураде (<i>I can ...</i>), идеју припадања (<i>John's book, my house</i>), молбу, понуду, прихватање или одбијање; - повезати усвојене наставне садржаје са властитим животом/искуством (нпр. разговарати о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима и сл).	<i>happy, merry</i>) Глаголе - Present Simple Tense - Present Continuous Tense - модални глагол <i>can</i> - глаголе <i>be, have got</i> - императив (2. лице једине и множине, 1. лице множине (<i>Let's</i>)) Прилоге за мјесто (нпр. <i>here, there</i>) Бројеве - 1 – 20 Приједлоге - <i>on, in, at, under</i> (основна значења) Везнике (<i>and, but</i>) Реченице - ред ријечи у реченици - потврдне реченице - одричне реченице - упитне реченице Ученици ће вјежбати да користе (а никако учити о томе!): - афиксе који се односе на задате теме (нпр. наставак – <i>s</i>); - антониме који се односе на задате теме (нпр. <i>good – bad</i>); - сложенице које се односе на задате теме (нпр. <i>kitchen door, toothbrush, toothpaste, school subjects</i>); - колокације које се односе на задате теме (нпр. <i>have breakfast, watch TV, wash my face, brush my teeth, listen to me</i>).	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју језичких вјештина: слушању и разумијевању, говорној интеракцији и продукцији.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Трећи разред представља почетак учења и коришћења основних језичких структура. У овом разреду, ученици почињу са учењем нових гласова, слогова и ријечи, те стварају/креирају прве једноставне реченице на енглеском језику. Језичке структуре, садржаји и теме, научене у току прве године учења, се циклично понављају и проширују у наредним годинама учења енглеског језика.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче.

Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократичност и емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стиловима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе разноврсне и савремене: методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. underline..., circle..., fill in..., match..., write..., answer..., ask...) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, (сликовни) рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развију и унаприједи језичке вјештине и компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију природан говор.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. На почетном нивоу развијања језичких способности, говорне активности ученика су једноставне и морају се усмјеравати. Стидљиве ученике и оне који нису спремни одмах да учествују треба укључивати у рад али постепено и без инсистирања. Препоручује се њихово укључивање у оквиру једноставних говорних вјежби (нпр. кратке рецитације, пјесмице, бројалице, једноставне едукативне игре, играње улога). У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање. У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикација, мимика, покрети). Приликом реализације неке говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

У настави енглеског језика у првој години учења граматика се, у теоријском аспекту, нити ради, нити помиње. Ученици не уче граматичка правила, нити им их наставник објашњава. Ученици уче нове гласове, ријечи и изразе, и да се правилно изражавају.

У току реализације наставног процеса, у овој првој години учења енглеског језика, потребно је припремити више различитих активности које краће трају као и планирати већи број понављања. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне садржаје које нису најбоље савладали у претходном периоду. Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да користи методу тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе своје грешке.

Праћење, вредновање и оцјењивање

Приликом реализације овог сегмента наставног процеса, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање облика именица (једнина, множина), док научно градиво подразумијева тачну употребу ових облика именица у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и других провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама и примјењује све облике алтернативног вредновања који одговарају датом оквиру. У току полугодишта, наставник треба више пута да оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака које ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом како рада тако и праћења, вредновања и оцјењивања. Поред тога што се оцјењује ученикова активност на часу, наставници могу да врше провјере типа 'Picture exercise', која подразумијева да, на усмени налог наставника, ученик на одштампаном листу папира црта, боји, подвуче, прекрижи, броји и сл. Овај вид провјере пружа наставнику могућност увида у усвојеност презентованих садржаја код ученика, а не ограничава га само на усмени одговор. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад одјељења (групе, пара), наставник га може прозвати и усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици трећег разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да усвоје, у говорној комуникацији, програмске садржаје дате у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено језичке вјештине слушања и разумијевања и говора (док се преостале вјештине развијају од четвртог разреда). До краја прве године учења енглеског језика, ученици би требали да активно употребљавају 80 лексичких јединица, а да разумију око 120 лексичких јединица. При обради новог градива, не би требало уводити више од 4-5 нових лексичких јединица. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумију и користе познате свакодневне изразе и врло једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба. Могу да представе себе и друге особе и да одговарају на једноставна питања о себи и другима, и о особама које познају тј. стварима које посједују. Могу да воде једноставан разговор, под условом да саговорник говори полако и разговјетно и да је спреман да помогне, те да повежу усвојене наставне садржаје са властитим животним искуством (одговоре на питања о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима, и др).

ИЗВОРИ

Уџбенички комплети за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).